

دانشگاه فرهنگیان

دو فصلنامه علمی تخصصی

پژوهش در آموزش زبان و ادبیات عرب

دوره دوم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۹

بررسی رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری درس عربی با

مهارت‌آفرینی دانشجویان در رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان

پردیس حضرت فاطمه زهرا (س) اهواز

دکتر حسن جرفی^۱، محمود منظری^۲

ارسال: ۱۰/۵/۱۳۹۹

پذیرش: ۳۰/۶/۱۳۹۹

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین خلاقیت طراحی و تولید واحد یادگیری درس عربی با مهارت‌آفرینی دانشجویان دختر در آموزش زبان عربی در دانشگاه فرهنگیان پردیس حضرت فاطمه زهرا (س) اهواز در سال ۱۳۹۶ انجام گرفت. در این پژوهش با جامعه هدف قرار دادن دانشجویان دختر رشته عربی دانشگاه فرهنگیان که حجم آن ۱۴۰ نفر است و همچنین با در نظر گرفتن نمونه روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی به حجم ۶۰ نفر، به بررسی عوامل مؤثر بر اجرای رابطه بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری با مهارت‌آفرینی دانشجویان دختر در آموزش زبان عربی می‌پردازد. برای گردآوری اطلاعات، محقق با در نظر گرفتن اهداف پژوهش، پرسشنامه‌ای را شامل ۱۲ سؤال از روش آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار داد که مورد تأیید قرار گرفت. در این تحقیق ضمن تعریف خلاقیت و مهارت‌آفرینی از دیدگاه‌های مختلف و بررسی رابطه بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری ابعاد آن (انعطاف‌پذیری، پذیرش‌ریسک و خطر، اعتمادبه‌نفس) بر مهارت‌آفرینی دانشجویان دختر در آموزش زبان عربی مسئله مورد تبیین قرار گرفت. در این تحقیق که از نوع همبستگی است، محقق به دنبال بررسی رابطه احتمالی بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری (اعتمادبه‌نفس، پذیرش‌ریسک و خطر، انعطاف‌پذیری) و مهارت‌آفرینی دانشجویان دختر در آموزش زبان عربی است. نتایج نشان می‌دهد که افزایش خلاقیت در درس طراحی واحد یادگیری زبان عربی، انعطاف‌پذیری، پذیرش‌ریسک و خطر و انعطاف‌پذیری به افزایش مهارت‌آفرینی در آموزش زبان عربی می‌انجامد و رابطه مثبت و معناداری برقرار است.

^۱ مدیر دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان

^۲ مربی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان

کلیدواژه‌ها: خلاقیت، مهارت‌آفرینی، درس طراحی واحد یادگیری، آموزش زبان عربی، دانشگاه

فرهنگیان

۱. مقدمه

در دنیای متغیر و پیچیده امروز شاهد نوآوری، خلق ارزش‌های جدید، ظهور ایده‌ها، افکار، خواسته‌ها و نیازهای نوینی هستیم و بخش دانشگاهی در این عرصه به دلیل ماهیت متغیر و انعطاف‌پذیر خود دگرگونی‌های به مراتب زیادی را در درون خود پذیرا است. خلاقیت منشأ و نیروی محرکه رشد علمی در عصر الکترونیکی است. با ارتقای سطح کیفی آموزش ملی می‌توان زمینه مشارکت مثبت و پایداری را در میان فراگیران یک نظام آموزشی فراهم آورد. یکی از عرصه‌های مهم پیاده‌سازی ایده‌های مهارت‌آفرینی، پویایی فعالیت‌ها از طریق ایجاد زمینه خلاقیت در دانشگاه فرهنگیان است. بقا و دوام بالندگی دانشگاه متکی به روش‌ها و رویه‌های خلاق آموزشی و پژوهشی است. در دانشگاه‌های کشور ما با تأثیرپذیری از محیط داخلی و تحولات جهانی وارد عرصه جدید و متفاوت‌تر از گذشته خود شده است. لذا درک تأثیر خلاقیت در شیوه‌های نوین آموزشی و دیدگاه‌ها و روش‌های مهارت‌آفرینی در درس طراحی واحد یادگیری در دانشگاه فرهنگیان از ضرورت‌های مهم این زمان است. در مباحث مربوط به مهارت‌آفرینی، بحث به‌کارگیری خلاقیت و نوآوری مطرح می‌شود. تجربه نشان داده است دانشگاه‌هایی که بیشتر به این ابزارها متکی بوده‌اند. در بلندمدت موفقیت بیشتری داشته‌اند. به‌طور خلاصه در هر دانشگاه گروهی از افراد وجود دارند که از منابع انسانی، مالی و فناورانه بهتر از دیگران استفاده می‌کنند. مدیریت دانشگاه باید بکوشد این گروه از افراد را شناسایی، تشویق و حمایت کند و به آن‌ها، امکان رشد و فعالیت بدهد؛ بنابراین ایجاد فضا و بستر مناسب از طرف مدیران برای رشد و پرورش مهارت‌آفرینی موضوعی در خور بررسی است. با بیان اهمیت خلاقیت و مهارت‌آفرینی در توسعه آموزشی کشور و با عنایت به عصر دانایی از یک‌طرف و ذکر ویژگی‌ها و خصوصیات آن‌ها در این تحقیق به بررسی میزان تأثیر خلاقیت در درس طراحی واحد یادگیری در دانشگاه فرهنگیان بر مهارت‌آفرینی در آموزش زبان عربی می‌پردازیم. اگر منشأهای تقریباً هر کسب‌وکار موجود در دنیا را ردیابی کنیم یک مهارت را می‌یابیم فردی که یک ایده، یک فرصت تشخیص داده شده را برای عرضه یک خدمت یا محصول به نحوی سودآور را صرف‌نظر از اشکالاتی که در سر راهش وجود داشته، پیگیری نماید می‌تواند عامل موفقیت او شود. با توجه به موانع زیادی که بر سر راه یک مهارت‌آفرین وجود دارد، خلاقیت قابل‌توجهی نیاز است. آرگون، مهارت‌آفرینی را «فرایند خلق هر چیز نو و باارزش، با صرف وقت و تلاش با فرض همراه داشتن

بررسی رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری درس عربی با مهارت‌آفرینی دانشجویان در رشته آموزش زبان عربی | ۱۳۱
دانشگاه فرهنگیان پردیس حضرت فاطمه زهرا (س) اهواز
خطرات مالی، روحی و اجتماعی و به دست آوردن پاداش‌های مالی و رضایت فردی و استقلالی که از آن ناشی می‌شود» تعریف کرده است (آرگون، ۱۳۷۷، ص ۲۳۴). کامرون، معتقد است که فرد مهارت‌آفرین دارای یک ایده و فکر جدید است که از طریق ایجاد یک حرفه و بسیج منابع با مخاطره مالی و اجتماعی، همراه است. (۲۰۰۸، ص ۱۱۱).

ایرانیان از دیرباز با زبان عربی آشنا بوده‌اند، اما پس از ورود شریعت مبین اسلام به ایران، زبان و ادب عربی در ایران گسترش یافت. زبان عربی در واقع کلید فهم فرهنگ قرآنی و اسلامی و بهترین وسیله برای ارتباط میان کشورهای اسلامی به شمار می‌رود. هم‌اکنون نیز رشته آموزش زبان عربی در مقاطع گوناگون، در بسیاری از دانشگاه‌های کشور، دایر است؛ و سالیانه هزاران نفر در این رشته مشغول به تحصیل می‌شوند، اما متأسفانه امروزه با وجود هزینه‌های گزافی که برای آموزش زبان عربی در دانشگاه‌های کشور صرف می‌شود، دانش‌آموختگان زبان عربی، به دلیل نداشتن مهارت‌های لازم آموزشی، عمل از عهده برآورده کردن مهارت‌های مورد نیاز نسل جدید برنیامده‌اند و هم‌چنین به دلیل عدم نیاز و نیازسنجی در آموزش و پرورش، بیکاری در این رشته وجود دارد. به عقیده ما، عاملی که امروز مانع تحقق این هدف متعالی شده و دانش‌آموختگان این رشته را به افرادی فاقد توانمندی‌های لازم تبدیل کرده است، هدفمند نبودن طراحی فعالیت‌ها، محتوا و برنامه‌ها و وجود نقص‌هایی در سرفصل دروس دوره کارشناسی است. در حال حاضر با بازنگری ایجادشده در سرفصل‌های دوره‌های کارشناسی دانشگاه فرهنگیان، این نقیصه برطرف شده است. متأسفانه مسئله یادشده باعث شده بود که هدف‌گذاری‌ها، جایگاه عملی خود را پیدا نکنند و اهداف اعلام‌شده با خروجی واقعی، همخوانی نداشته باشند. در واقع این موضوع خود یک نشانه و یک زنگ خطر برای نظام آموزشی بود. بی‌شک مقطع کارشناسی، بهترین فرصت برای ایجاد توانمندی در فرد است. دانشجوی دوره کارشناسی، همچون لوحی نیمه سفید وارد گروه آموزشی شده و بی‌اختیار تحت اجرای راهبردهای کوتاه‌مدت و بلندمدت گروه خود قرار می‌گیرد. این دانشجو پس از گذشت هشت نیمسال تحصیلی، تقریباً آئینه تمام‌نمای فعالیت‌های گروه طی این چهار سال است و ادامه روند تحصیلی وی در دوره‌های قطعاً بالاتر در راستای پیش‌فرض‌های همین دوره، قرار خواهد گرفت؛ بنابراین اگر مهارت‌های عمومی زبان در این مقطع در زبان‌آموز شکل بگیرد، می‌توان آموزش‌های تخصصی را بر پایه آن برنامه‌ریزی نمود.

۲. اهداف پژوهش

۲،۱ هدف اصلی: بررسی رابطه بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی دانشجویان دختر رشته آموزش زبان عربی در دانشگاه فرهنگیان اهواز.

۲,۲ اهداف فرعی:

- ✓ بررسی رابطه بین اعتمادبه‌نفس و مهارت‌آفرینی در بین دانشجویان دختر رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز در سال ۱۳۹۶
- ✓ بررسی رابطه بین پذیرش ریسک و مهارت‌آفرینی در بین دانشجویان دختر رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز در سال ۱۳۹۶.
- ✓ بررسی رابطه بین انعطاف‌پذیری و مهارت‌آفرینی در بین دانشجویان دختر رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز در سال ۱۳۹۶

۳. فرضیات پژوهش

۳,۱ فرضیه اصلی: بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی دانشجویان دختر در رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز، رابطه معناداری وجود دارد.

۳,۲ فرضیات فرعی:

- ✓ بین اعتمادبه‌نفس طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی در بین دانشجویان دختر در رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز، رابطه معناداری وجود دارد.
- ✓ بین پذیرش ریسک طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی در بین دانشجویان دختر در رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز، رابطه معناداری وجود دارد.
- ✓ بین انعطاف‌پذیری طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی در بین دانشجویان دختر رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز، رابطه معناداری وجود دارد.

۴. تعریف‌های متغیرهای تحقیق

۴,۱ تعریف مفهومی مهارت‌آفرینی

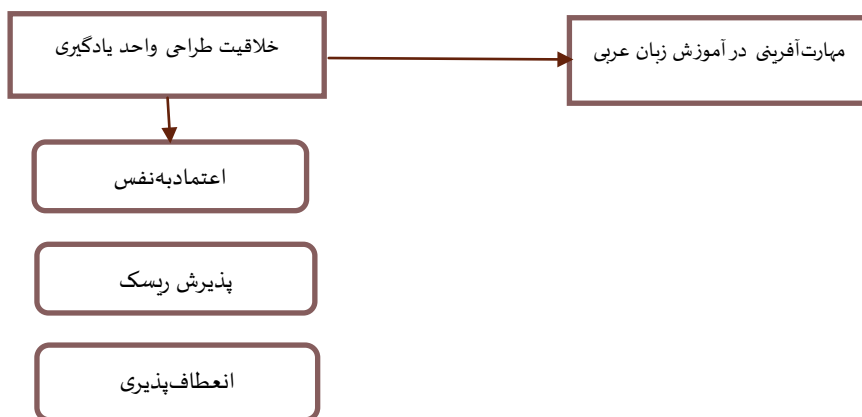
تعریف مفهومی مهارت‌آفرینی عبارت از فرایند خلق چیزی باارزش و متفاوت، از طریق اختصاص زمان و تلاش کافی همراه با ریسک روانی و اجتماعی و همچنین دریافت پاداش مالی و رضایت شخص از نتایج حاصله است (کامرون، ۲۰۰۸). مهارت‌آفرینی نتیجه نظام‌مند فرآیند به‌کارگیری خلاقیت و نوآوری به‌منظور استفاده از فرصت‌ها و نیازها است (علیاری، ۱۳۸۴).

۴,۲ تعریف عملیاتی مهارت‌آفرینی

تعریف عملیاتی مهارت‌آفرینی در این تحقیق عبارت است از نمره‌ای که آزمودنی در پرسشنامه سنجش تأثیر خلاقیت طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی در بین دانشجویان دختر رشته

بررسی رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری عربی با مهارت آفرینی دانشجویان در رشته آموزش زبان عربی | ۱۳۳
 دانشگاه فرهنگیان پردیس حضرت فاطمه زهرا (س) اهواز
 آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان اهواز در سال ۱۳۹۶ اهواز تعیین می‌کند که میانگین حد
 بالای متغیر مستقل (خلاقیت) در این پرسشنامه ۴,۸۳ و حد پایین ۱,۹۱۷ است.

۵. مدل تحقیق

۶. خلاقیت

به نظر علیاری (۱۳۸۴، ص ۵۴) خلاقیت زمانی شکل می‌گیرد که فرد، راه‌حل تازه‌ای برای مسئله‌ای که با آن روبرو شده، به کار می‌برد. این تعریف شامل دو عنصر: اول راه‌حل مسئله و دوم تازه و نو بودن راه‌حل برای حل‌کننده مسئله است. یکی از نویسندگان، خلاقیت را درخشش یک اندیشه و به وجود آوردن نظر و ایده‌ای نو می‌داند و می‌گوید: خلاقیت چیزی است که موجود بوده، اما به علت کور ذهنی ناشی از عادت دیده نمی‌شود.

دانشمندان مفهوم خلاقیت را توسعه بیشتری بخشیده و برای ایجاد رفتاری خلاق، رشد و تحول، چهار دسته مهارت را ضروری می‌دانند:

۱. توانایی تفکر واگرا در فرد که با خلق راه‌حل‌های بسیار متفاوت، دامنه وسیعی از ابعاد و زوایای مختلف یک مسئله را در نظر می‌گیرد.
۲. داشتن معلومات وسیع و تجربه مفید در زمینه خلاقیت
۳. توانایی برقراری ارتباط با دیگران به منظور تبادل تجربیات و معلومات
۴. توانمندی فرد برای تجزیه و تحلیل انتقادی، زیرا فرد در جریان شکل‌گیری خلاقیت و به دلیل ذهن انگیزی به راه‌حل‌های متعددی می‌رسد که برای انتخاب راه‌حل‌های صحیح و کنار گذاشتن راه‌حل‌های دیگر، داشتن قدرت قضاوت و نقادی دقیق ضروری است (علیاری، ۱۳۸۴، ص ۵۵).

خلاقیت فرایندی است که قابل توسعه و بهسازی است. هرکس تا حدی خلاقیت دارد ولی هم چون بسیاری از توانایی‌ها و استعدادها، برخی افراد توانایی بیشتری برای خلاقیت نسبت به دیگران دارند. همچنین برخی افراد در محیطی رشد و تحصیل کرده‌اند که آن‌ها را به توسعه خلاقیت تشویق کرده است. کسب تجربه به آن‌ها آموخته است که خلاقانه بیندیشند و خلاقانه عمل کنند.

نظریه‌ها و تعاریف گوناگونی تاکنون درباره خلاقیت مطرح شده است که هر کدام، جنبه‌ای خاص از آن را مورد تأکید، قرار داده‌اند در ادامه چند نمونه از تعاریف موجود آورده شده است:

- به عقیده گیلفورد، خلاقیت تفکر واگرا (دست یافتن به رهیافت‌های جدید)، برای حل مسئله است و در مقابل تفکر همگرا (دست یافتن به پاسخ صحیح)، قرار دارد.

- سالازار (۱۳۸۰، ص ۳۲۲) بیان می‌دارد که «خلاقیت عبارت از تولید ایده‌های جدید و مفید در همه زمینه‌ها است».

با در نظر گرفتن تعاریف فوق، می‌توان گفت که خلاقیت، فرایندی ذهنی است که منجر به یافتن راه‌حل‌ها و ایده‌ها و یا فرآورده‌هایی می‌شود که بی‌همتا و جدید هستند.

اگر نکات محوری و وجوه اشتراک همه تعاریف مربوط به خلاقیت را استخراج کنیم و در کنار یکدیگر قرار دهیم، به چند ویژگی بارز در مورد خلاقیت می‌رسیم که می‌توانند میزان قابل توجهی در توصیف این مفهوم باشند. این ویژگی‌ها عبارت‌اند از:

۱. خلاقیت، فرایندی فکری و روانی است.
 ۲. محصول خلاقیت می‌تواند به شکل یک اثر، ایده، راه‌حل، یک شی و یا هر چیز دیگری، ظهور کند.
 ۳. محصول خلاقیت، پدیده‌ای نو و جدید است.
 ۴. محصول خلاقیت اثری است که علاوه بر تازگی، دارای ارزش نیز است.
 ۵. خلاقیت یک توانایی عمومی است که در همه افراد، کم‌وبیش وجود دارد.
 ۶. خلاقیت، قابل پرورش است و با محیط اجتماعی و فرهنگی، ارتباط مستقیم دارد.
- به‌طور مشخص ویژگی خلاقیت متمایز بودن و منحصر به فرد بودن است. کاری خلاقانه است که با کار قبلی متفاوت باشد، اما به خاطر داشته باشید که خلاقیت چیز مرموزی، نیست که فقط در اختیار عده‌ای خاص باشد، بلکه هر کسی می‌تواند آن را یاد بگیرد؛ بنابراین باید سعی کنید این مهارت را در خود، پرورش دهید و استعداد نهفته خود را از بند، رها کنید.

بررسی رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری درس عربی با مهارت‌آفرینی دانشجویان در رشته آموزش زبان عربی | ۱۳۵
دانشگاه فرهنگیان پردیس حضرت فاطمه زهرا (س) اهواز

به این نکته باید توجه کرد که این تصور درست نیست که هر کس باهوش‌تر است، لزوماً خلاق‌تر هم هست. اگر شخصی به اندازه‌ای که برای کارش لازم است هوش داشته باشد، می‌تواند به اندازه‌ی هر کس دیگری در آن زمینه کاری، خلاق باشد. هم‌چنین در رابطه بین سن و خلاقیت می‌توان گفت اگر فرد از تجارب خود استفاده کند و محیط مناسبی هم داشته باشد با افزایش سن، خلاق‌تر می‌شود، در غیر این صورت با بالا رفتن سنش، از خلاقیت وی کاسته می‌شود. همین‌طور در بروز خلاقیت، تحصیلات عامل اساسی نیست، بسیار دیده می‌شود افرادی که تحصیلات رسمی نداشته‌اند، خلاقیت‌هایی از خود بروز داده‌اند که در افراد با تحصیلات بالا و عالی، مشاهده نشده است.

۶-۱ اعتماد به نفس

تقریباً اکثر روان‌شناسان معتقدند که اعتماد به نفس از ویژگی‌های برجسته شخصیت خلاق است. اعتماد به نفس، توانایی است که به موجب آن قوای فرد، تمرکز می‌یابد و سازمان‌دهی می‌شود و به دیگر سخن، اعتماد به نفس موجب انسجام بیشتر تصور فرد از خود می‌شود. در این حالت فرد با شک و تردید به توانایی‌های خود نگاه نمی‌کند، بلکه خود را در حد معقول قابل و توانا می‌بیند. این تصور در فرد به‌خوبی دیده می‌شود (داریانی، ۱۳۸۰، ص ۵۴)؛ زیرا اگر چنین نباشد، خود‌پنداره فرد خلاق در اندک مدتی در مقابل ناملايمات فردی و اجتماعی در هم خواهد شکست. او به خود و توانمندی‌هایش معقولانه اعتماد می‌کند و به همین دلیل می‌تواند ارزیابی درستی از موفقیت‌های موجود و آتی، داشته باشد. اعتماد به نفس موجب می‌شود که فرد خلاق، شهامت و جسارت کافی داشته باشد و بتواند بر محدودیت‌ها و موانع، غلبه کند. فرد خلاق بی‌آنکه هراسی به خود راه دهد می‌تواند به نقد از خویشتن بپردازد و نقصان خطا و کم‌کاری‌های خود را تحلیل و مشخص نماید؛ و این روش او را آماده می‌سازد تا برای رویارویی و مقابله با مسائل مورد نیاز و برخوردهای احتمالی از ناحیه‌ی دیگران، آماده شود (کاسی تولو، ۲۰۱۴، ص ۷۷).

۶-۲ پذیرش ریسک و خطر

برآیند اراده مستقل و اعتماد به نفس، پذیرش یا استقبال از خطر است. ورود به بسیاری از موفقیت‌ها و مکان‌های ناشناخته و مبهم مطرح پرسش‌های حساسیت‌برانگیز، مستلزم قبول همه پیامدهای ممکن است. در باور عمومی افراد خلاق، افرادی کله‌شوق تصور می‌شوند. به اعتقاد آن‌ها این افراد درباره کاری که انجام می‌دهند آگاهی کافی ندارند. البته شواهد فراوانی از کله‌شوقی افراد در تاریخ علم گزارش شده است (کامرون، ۲۰۰۸، ص ۱۱۲). البته قبول این باور عمومی کمی ساده‌لوحانه است، زیرا این ناآگاهی یا عدم وقوف به کار نیست که فرد خلاق را به عمل وامی‌دارد، بلکه

علاقه‌مندی افراد برای روشن شدن نتایج، حقایق یا ناشناخته‌هاست که آن‌ها را وامی‌دارد چنین شجاعانه پیامدها را به جان بخرند در حقیقت آن‌ها از خطر پیامدهای آن، آگاه هستند باین‌حال میزان پذیرش‌ریسک و خطر در افراد خلاق از تفاوت‌های فردی تأثیر می‌پذیرد. به عنوان یک قاعده می‌توان گفت که آن‌ها از یک ریسک خطر متوسط استقبال می‌کنند.

۳-۶ انعطاف‌پذیری

انعطاف‌پذیری به معنای تنوع‌پذیری و گوناگونی ذهن است. انعطاف‌پذیری باعث می‌شود که افکار تولیدشده از تنوع و گوناگونی برخوردار شوند و یکسان و یکنواخت نباشند. وقتی از کودکی می‌پرسیم وسایل پرنده را نام ببرید، اگر او فقط به نامیدن انواع و اقسام هواپیما اکتفا کند، او انعطاف‌پذیر نیست، زیرا وسایل پرنده متفاوت و متنوع‌اند. انعطاف‌پذیری باعث می‌شود فکر از یک محدوده خارج شده و به سایر محدوده‌ها و زمینه‌ها برده شود. به دیگر سخن، فکر انعطاف‌پذیر، چندبعدی است. انعطاف‌پذیری، فکر را از قید تکراری بودن، نجات می‌دهد و افکار را گوناگون و متنوع می‌کند (داریانی، ۱۳۸۰، ص ۵۵).

۷. رابطه ابعاد خلاقیت و مهارت‌آفرینی

۱-۷ رابطه اعتمادبه‌نفس و مهارت‌آفرینی

مهارت‌آفرینی با خلاقیت و اعتمادبه‌نفس، همراه است و برای رشد و گسترش مهارت‌آفرینی برخوردار از اعتمادبه‌نفس، کاملاً ضروری و لازم است. از طریق رشد و توسعه اعتمادبه‌نفس و بهره‌گیری از روش‌های متداول و مورد توصیه‌ی روان‌شناسان می‌توان به توسعه و رشد مهارت‌آفرینی پرداخت. شخصی که دارای اعتمادبه‌نفس بالا در راه‌کارهای خلاقانه گام برمی‌دارد و در مقابل تحقیرها و عنصرهای احتمالی جامعه دچار ضعف و شکست نمی‌شود، باعث می‌شود که استعدادها و نیروهای درونی فرد، شکوفا شده و عمل خلاقانه را به وجود بیاورد و تبدیل به یک مهارت‌آفرین شود (براون، ۲۰۱۵، ص ۳۳).

۲-۷ رابطه پذیرش‌ریسک و خطر در مهارت‌آفرینی

مهارت‌آفرینی در علوم جدید به معنای ایجاد فعالیتی که همراه با خلاقیت و خطرپذیری باشد. این خلاقیت و خطرپذیری باید با یک برنامه مناسب و مدیریت درست هدایت شود که ریسک‌پذیر است. نمی‌هراسد که فکر یا ایده‌اش مورد توجه دیگران قرار نگیرد و از آن انتقاد کند و باعث می‌شود که دست به ابداع و کارآفرینی بزند (آقایی افشانی، ۱۳۷۷، ص ۹۹).

۳-۷ رابطه انعطاف‌پذیری در مهارت‌آفرینی

انعطاف‌پذیری، توانایی دست کشیدن از یک قاعده و چارچوب ذهنی است. فردی که دارای ذهن انعطاف‌پذیری است به مسائل با دیدهای متفاوت نگاه می‌کند و از زاویه‌های متفاوت به مسئله می‌نگرد و ایده‌های جدید به ذهنش می‌رسد.

۸. مهارت‌آفرینی

تعاریف زیادی از مهارت‌آفرینی وجود دارد، اما هنوز یک تعریف عام و پذیرفته‌شده از آن ارائه نشده است. برخی از این تعاریف عبارت‌اند از:

مهارت‌آفرینی نه تنها یک نوع زندگی شغلی است بلکه بسیاری معتقدند یک سبک زندگی یا یک سبک تفکر یا یک فرهنگ است. زندگی کارآفرینانه زندگی‌ای است توأم با هیجان، ریسک، تنوع، تغییر، شکست، پیروزی، شوق، تلاش، خلاقیت و فرصت‌گرایی، زندگی‌ای که در آن از سکون و رخوت و ناامیدی خبری نیست. زندگی شغلی کارآفرینانه را افرادی انتخاب می‌کنند که دوست دارند از دیگران موفق‌تر باشند آن‌ها می‌خواهند این موفقیت را از طریق تلاش بیشتر، خلاقیت بیشتر و خلق و کشف بهره‌برداری از فرصت‌ها به دست آورند. روحیه‌ی آن‌ها طوری است که نه از رئیس داشتن خوششان می‌آید و نه از ریاست کردن بر دیگران. آن‌ها سخت به دنبال تحقق بخشیدن آرمان و چشم‌انداز خود هستند و در این راه پول فقط معیاری جهت نشان دادن میزان موفقیتشان است نه هدف غایی فعالیتشان. اگر قصد شما از ورود به کسب‌وکار تنها کسب درآمد بیشتر و سریع‌تر باشد کارآفرین نیستید. مهارت‌آفرین معتقد است برای به دست آوردن پول اول باید از پول چشم پوشید و برای رسیدن به موفقیت اول باید طعم شکست را چشید. شکست در نظر کارآفرین واقعه‌ای است که هنوز فواید آن تبدیل به سود نشده است. او اگر هیچ پولی از کارش به دست نیاورد تا زمانی که از کارش لذت می‌برد خود را موفق حس می‌کند.

مهارت‌آفرین همواره در جستجوی ایده‌ها و فرصت‌های جدید است. آن‌ها اگرچه در مشاغل غیر مزدبگیری فعالیت می‌کنند اما با صاحبان مشاغل آزادی که فقط در تلاش هستند تا موقعیت خود را حفظ کنند و منافع اقتصادی خود را بدون داشتن ایده جدید یا خلق فرصت‌های جدید کسب‌وکار افزایش دهند تفاوت‌های بسیاری دارند. آن‌ها خوداشتغالی را به علت عدم یافتن یک شغل استخدامی انتخاب نکرده‌اند بلکه ممکن است سازمانی را به خاطر اجرای فکر و ایده‌شان ترک کرده باشند. واژه کارآفرینی از کلمه فرانسوی **entrepreneur** به معنای (متعهد شدن) نشأت گرفته است. واژه‌نامه دانشگاهی ویستر واژه کارآفرین را این‌گونه تعریف نموده است: کارآفرین کسی است که متعهد می‌شود مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازمان‌دهی، اداره و تقبل کند. با تعریفی که از کارآفرینی ارائه گردیده، کارآفرین منتظر سرمایه‌گذاری از طرف دولت و

ایجاد اشتغال از طرف دولت نیست، او خود با شناخت صحیح از فرصت‌ها و استفاده از سرمایه‌های راکد، امکاناتی را فراهم نموده و با سازمان‌دهی و مدیریت منابع، ایده خود را عملی می‌نماید.

علم روانشناسی و روانشناسان معتقدند که مهارت‌آفرین کسی است که به وسیله نیروهای شخصی خود به پیش می‌رود نیروهایی از قبیل نیاز به کسب کردن یا رسیدن به چیزی، تجربه نمودن، انجام دادن یا شاید فرار از قدرت اختیار کردن در حقیقت این گروه بیشتر به بررسی الگو رفتاری و ویژگی‌های خاص کارآفرینان می‌پردازند. دانشمندان مدیریت نیز بیشتر به تشریح کارآفرینی و ایجاد جو و محیط کارآفرینانه در سازمان‌های موجود پرداخته‌اند؛ اما تعریفی که اکثر صاحب‌نظران در مورد آن اتفاق نظر دارند این تعریف است که: کارآفرینی عبارت است از فرایند خلق چیزی با ارزش و متفاوت از اختصاص زمان و تلاش کافی همراه با ریسک.

۹. معرفی رشته آموزش زبان عربی

آموزش زبان عربی یکی از رشته‌های آموزشی در نظام آموزش عالی است که هدف آن تربیت افرادی است که بتوانند نیازهای سازمان‌های مختلف کشور را از لحاظ کاربرد این زبان برآورده نمایند. تحصیل در دوره‌های تحصیلات تکمیلی این رشته احتیاجات کشور را در زمینه‌های مختلف مانند تحقیقات و تعلیمات مرتفع می‌سازد و نظام آموزش آن مطابق با آیین‌نامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی است.

اهداف، سرفصل دروس و توانمندی‌های دانش‌آموختگان رشته بنا بر نص صریح قانون اساسی مهم‌ترین هدف آموزش زبان عربی در ایران چیزی جز آشنایی با مفاهیم قرآن و حدیث نیست، اما گروه‌های عربی کشور چشم‌اندازهای دیگری را نیز برای این رشته تعریف نموده‌اند. «افزایش توانش دانشجو در برقراری ارتباط و نگارش مقالات، شناخت تاریخ ادبیات و کشورهای عربی، شناخت زبان‌شناسی عربی و به کار بستن آن در ترجمه، شناخت ترجمه متون حقوقی به منظور به کار بستن آن هنگام اشتغال در دارالترجمه‌ها و شناخت نقد و تحلیل ادبی»، از جمله همین اهداف بروز شده آموزش زبان عربی در ایران است (پایگاه گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه اصفهان). بخشی از توانمندی دانش‌آموختگان این رشته نیز این‌گونه تعریف شده است. «دانش‌آموختگان این رشته قادرند نیاز ادارات مختلف از قبیل وزارت امور خارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان میراث فرهنگی و جهانگردی، رسانه‌های گروهی و غیر گروهی برآورده سازند. همچنین می‌توانند به عنوان دبیر یا استاد مشغول به تدریس شوند»

(<https://literature.ut.ac.ir/arabic-lan>).

۹-۱ درس طراحی واحد یادگیری

معلمان باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت‌های یادگیری نظام‌مندی را طراحی کنند که تفاوت‌های فردی، علایق و روش‌های یادگیری دانش‌آموزان و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتواند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسایی مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت‌های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان به جای اجرای طرح‌های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت دست خواهند زد و طرح‌های اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت‌های منحصر به فرد تولید خواهند کرد.

طراحی یک واحد یادگیری به‌منزله‌ی طراحی اسکلت یک ساختمان یا معماری آن است. استفاده از واحد یادگیری در بیشتر موقعیت‌های تدریس و یادگیری، رویکرد مفیدی است و معلمان را از افتادن در دام صرفاً تدریس مفاهیم و فعالیت‌ها و صفحات ویژه کتاب درسی مصون نگه می‌دارد. تمرین و مهارت ورزی در طراحی واحد یادگیری مناسب به تدریج به معلمان کمک می‌کند که بتوانند با استفاده از دست داشتن سرفصل‌ها و عناوین و اهداف برنامه درسی، خود به تنظیم و تولید محتوا و سازمان‌دهی فعالیت‌های یادگیری اقدام کنند. در این مقاله با توجه به نیازسنجی که صورت گرفته ضروری می‌نمود تا یک واحد یادگیری برای پایه یازدهم انسانی صورت گیرد برای تغییر دادن نگرش دانش‌آموزان از درس عربی و برانگیختن حس زیبایی‌شناسی آن‌ها به مسائل بلاغی و شعر اختصاص یافته تا تأکیدی باشد بر اینکه زبان عربی تنها محدود به قواعد صرف و نحو نیست و آشنایی دانش‌آموز با گوشه‌ای از این ظرایف لطیف، پنجره‌ای است برای افزایش علاقه‌ی او به این زبان مقدس و هم‌چنین باعث تقویت و پرورش ذوق ادبی آن‌ها چه در زبان فارسی و چه در عربی می‌شود. برای رسیدن به این مقصود بعد از نیازسنجی به تحلیل مخاطب پرداخته شد و پس از آن اهداف آموزشی بیان گردید و در نهایت محتوا سازمان‌دهی شد.

۱۰. روش تحقیق

در این تحقیق که از نوع همبستگی است محقق به دنبال بررسی رابطه احتمالی بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری (اعتماد به نفس، پذیرش ریسک و خطر، انعطاف‌پذیری) و مهارت‌آفرینی دانشجویان در آموزش زبان عربی بود. جامعه آماری تحقیق مورد نظر ۱۴۰ نفر از دانشجویان رشته‌های عربی ورودی ۹۶ در دانشگاه فرهنگیان خوزستان واحد دخترانه اهواز است. روش نمونه‌گیری با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده ۶۰ نفر مشخص شد. در این

تحقیق روش جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه است. در این پرسشنامه با استفاده از طیف لیکرت امتیازبندی شده است (مقیمی، ۲۰۰۴). پرسشنامه تحقیق حاضر شامل ۱۲ سؤال است و برای سنجش فرضیه تحقیق طراحی گردیده است. سؤال‌های ۱-۳ مربوط به تأثیر خلاقیت در مهارت‌آفرینی و سؤال‌های ۴-۶ مربوط به تأثیر انعطاف‌پذیری در مهارت‌آفرینی و سؤال‌های ۷-۹ مربوط به تأثیر پذیرش ریسک و خطر در مهارت‌آفرینی و سؤال‌های ۱۰-۱۲ مربوط به تأثیر اعتمادبه‌نفس در مهارت‌آفرینی است. در این تحقیق خلاقیت به‌عنوان متغیر مستقل و مهارت‌آفرینی به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده‌اند. این متغیرها بر اساس پرسشنامه مطرح‌شده و بر مبنای امتیازات که بر اساس طیف لیکرت برای هر یک از گزینه‌های انتخاب‌شده اندازه‌گیری می‌شود برای آزمون فرضیه ابتدا میانگین سؤالات مربوط به هر متغیر را مشخص نموده و سپس با استفاده از بسته نرم‌افزاری SPSS روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته با کمک تکنیک‌های آماری تجزیه و تحلیل می‌کردند.

۱۱. تجزیه و تحلیل داده‌های آماری

۱۱-۱ یافته‌های توصیفی:

یافته‌های توصیفی دربرگیرنده اطلاعات در خصوص تعداد آزمودنی‌ها و کلیه سؤالات و پرسشنامه از لحاظ درصد و فراوانی است که تعداد کل آزمودنی‌ها ۶۰ نفر است.

جدول ۱- آماره‌های توصیفی

مهارت‌آفرینی	میانگین	میانه	مد	انحراف استاندارد	دامنه تغییرات	کمترین	بیشترین
	۴۳/۴۶	۴۵/۰۰	۳۹/۰	۶/۷۳	۲۴/۰۰	۲۹/۰۰	۵۳/۰۰

۱۱-۱-۱ فرضیه‌ی اول: رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی دانشجویان آموزش زبان عربی

جدول ۲- آماره‌های توصیفی

خلاقیت	میانگین	میانه	مد	انحراف استاندارد	دامنه تغییرات	کمترین	بیشترین
	۳/۸۴	۴/۰۰	۵/۰۰	۱/۱۶	۴/۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰

جدول ۳- فراوانی و درصد مربوط به شاخص خلاقیت آزمودنی‌ها

خلاقیت	فراوانی	درصد
خیلی کم	۳	۲/۲
کم	۱۰	۱۳/۳
متوسط	۱۰	۲۲/۲
زیاد	۱۲	۲۲/۲
خیلی زیاد	۲۵	۴۰/۰
کل	۶۰	۱۰۰/۰

۲-۱۱ فرضیه دوم: رابطه اعتماد به نفس طراحی واحد یادگیری و مهارت آفرینی دانشجویان آموزش زبان عربی

جدول ۴- آماره‌های توصیفی

اعتماد به نفس	میانگین	میانگین	مد	انحراف استاندارد	دامنه تغییرات	کمترین	بیشترین
	۳/۶۰	۴/۰۰	۳/۰۰	۰/۹۸	۳/۰۰	۲/۰۰	۵/۰۰

جدول ۵- فراوانی و درصد مربوط به شاخص اعتماد به نفس آزمودنی‌ها

اعتماد به نفس	فراوانی	درصد
خیلی کم	۰	۰
کم	۱۰	۱۳/۳
متوسط	۲۰	۳۵/۶
زیاد	۱۷	۲۸/۹
خیلی زیاد	۱۳	۲۲/۲
کل	۶۰	۱۰۰/۰

۱۱-۱-۳ فرضیه سوم: رابطه پذیرش خطر و ریسک طراحی واحد یادگیری و مهارت آفرینی

دانشجویان آموزش زبان عربی

جدول ۶- آماره‌های توصیفی

بیشترین	کمترین	دامنه تغییرات	انحراف استاندارد	مد	میانه	میانگین	پذیرش خطر و ریسک
۵/۰۰	۱/۰۰	۴/۰۰	۱/۳۲	۵/۰۰	۴/۰۰	۳/۵۷	

جدول ۷- فراوانی و درصد مربوط به شاخص پذیرش خطر و ریسک آزمودنی‌ها

درصد	فراوانی	پذیرش خطر و ریسک
۸/۹	۶	خیلی کم
۱۳/۳	۸	کم
۲۲/۲	۱۳	متوسط
۲۲/۲	۱۳	زیاد
۳۳/۳	۲۰	خیلی زیاد
۱۰۰/۰	۶۰	کل

۴-۱-۱۱ فرضیه سوم: رابطه انعطاف‌پذیری طراحی واحد یادگیری و مهارت آفرینی

دانشجویان آموزش زبان عربی

جدول ۸- آماره‌های توصیفی

بیشترین	کمترین	دامنه تغییرات	انحراف استاندارد	مد	میانه	میانگین	انعطاف پذیری
۵/۰۰	۱/۰۰	۴/۰۰	۱/۲۳	۴/۰۰	۴/۰۰	۳/۴۶	

جدول ۹- فراوانی و درصد مربوط به شاخص انعطاف‌پذیری آزمودنی‌ها

درصد	فراوانی	انعطاف‌پذیری
------	---------	--------------

بررسی رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری درس عربی با مهارت‌آفرینی دانشجویان در رشته آموزش زبان عربی | ۱۴۳
 دانشگاه فرهنگیان پردیس حضرت فاطمه زهرا (س) اهواز

خیلی کم	۶	۸/۹
کم	۸	۱۳/۳
متوسط	۱۳	۲۲/۲
زیاد	۲۰	۳۳/۳
خیلی زیاد	۱۳	۲۲/۲
کل	۶۰	۱۰۰/۰

۲-۱۱ یافته‌های استنباطی:

یافته‌های استنباطی دربرگیرنده‌ی اطلاعاتی است در خصوص آن دسته از روش‌های آماری است که ما را قادر می‌سازد تا با استفاده از داده‌های دانسته شده به اطلاعات ناشناخته برسیم اجرای این اعمال مستلزم برآورد پارامترهای جامعه از طریق نمونه‌ای است که به صورت تصادفی ساده انتخاب کردیم در این تحقیق سعی شده به وسیله ضریب همبستگی به بررسی فرضیه‌ها و حکم رد یا تائید بودنشان را داشته باشیم.

۲-۱۱ آزمون ضریب همبستگی

۲-۱۱-۱ آزمون فرضیه‌ی اول: رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی دانشجویان رشته آموزش زبان عربی

جدول ۱۰- متغیرهای به دست آمده از پرسشنامه

گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
مهارت‌آفرینی	۱۵	۴۳/۴۶	۶/۷۳
خلاقیت	۱۵	۱۱/۵۳	۲/۰۹

جدول ۱۱- ضریب همبستگی جفت نمونه

ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
۰/۸۳۹	۰/۰۰۰

با توجه به این‌که مقدار سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است فرضیه را می‌پذیریم یعنی بین خلاقیت و مهارت‌آفرینی دانشجویان رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معناداری

وجود دارد که این رابطه مثبت و مستقیم است یعنی هرچه خلاقیت بیشتر باشد مهارت آفرینی بیشتر است.

۱۱-۲-۲ آزمون فرضیه‌ی دوم: رابطه اعتمادبه‌نفس طراحی واحد یادگیری و مهارت آفرینی دانشجویان آموزش عربی

جدول ۱۲- متغیرهای به‌دست‌آمده از دو پرسشنامه

گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
مهارت آفرینی	۱۵	۴۳/۴۶	۶/۷۳
اعتمادبه‌نفس	۱۵	۱۰/۸۰	۱/۵۶

جدول ۱۳- ضریب همبستگی جفت نمونه

ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
۰/۷۳۳	۰/۰۰۲

با توجه به این‌که مقدار سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است فرضیه را می‌پذیریم یعنی بین اعتمادبه‌نفس و مهارت آفرینی دانشجویان در رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معناداری وجود دارد که این رابطه مثبت و مستقیم است یعنی هرچه اعتمادبه‌نفس بیشتر باشد مهارت آفرینی بیشتر است.

۳-۲-۱۱ آزمون فرضیه‌ی سوم: رابطه پذیرش خطر و ریسک طراحی واحد یادگیری و مهارت آفرینی دانشجویان عربی

جدول ۱۴- متغیرهای به‌دست‌آمده از دو پرسشنامه

گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
مهارت آفرینی	۱۵	۴۳/۴۶	۶/۷۳
پذیرش خطر و ریسک	۱۵	۱۰/۷۳	۲/۳۱

جدول ۱۵- ضریب همبستگی جفت نمونه

ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری

بررسی رابطه خلاقیت طراحی واحد یادگیری درس عربی با مهارت آفرینی دانشجویان در رشته آموزش زبان عربی | ۱۴۵
 دانشگاه فرهنگیان پردیس حضرت فاطمه زهرا (س) اهواز

۰/۰۰۰	۰/۸۳۸
-------	-------

با توجه به این که مقدار سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ است فرضیه را می پذیریم یعنی بین پذیرش خطر و ریسک و مهارت آفرینی دانشجویان رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معناداری وجود دارد که این رابطه مثبت و مستقیم است یعنی هرچه پذیرش خطر و ریسک بیشتر باشد مهارت آفرینی بیشتر است.

۴-۲-۱۱ آزمون فرضیه‌ی چهارم: رابطه انعطاف پذیری طراحی واحد یادگیری و مهارت آفرینی دانشجویان زبان عربی

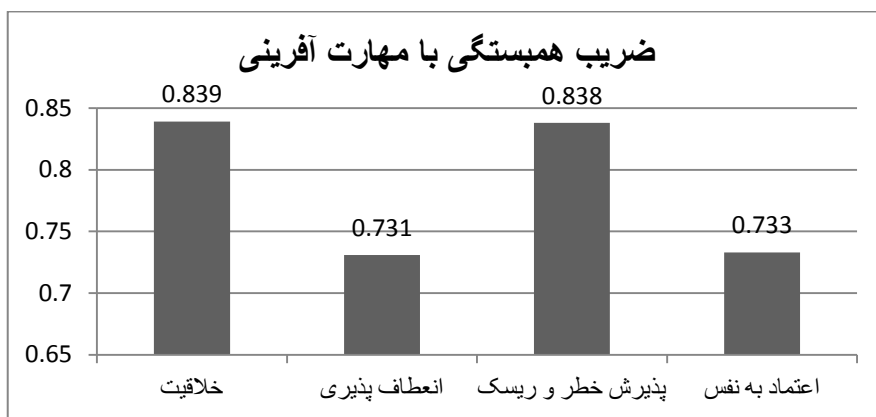
جدول ۱۶- متغیرهای به دست آمده از دو پرسشنامه

گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
مهارت آفرینی	۱۵	۴۳/۴۶	۶/۷۳
انعطاف پذیری	۱۵	۱۰/۴۰	۲/۵۸

جدول ۱۷- ضریب همبستگی جفت نمونه

ضریب همبستگی	سطح معنی داری
۰/۷۳۱	۰/۰۰۲

با توجه به این که مقدار سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ است فرضیه را می پذیریم یعنی بین انعطاف پذیری و مهارت آفرینی دانشجویان رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معناداری وجود دارد که این رابطه مثبت و مستقیم است یعنی هرچه انعطاف پذیری بیشتر باشد مهارت آفرینی بیشتر است.

بیشترین مقدار ضریب همبستگی مربوط به به خلاقیت است که این مقدار برابر ۰/۸۳۹ است و کمترین مقدار مربوط به انعطاف‌پذیری است که مقدار آن برابر ۰/۷۳۱ است.

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول: بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی از نظر دانشجویان رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار وجود دارد.

ملاحظه می‌شود بین خلاقیت با مهارت‌آفرینی از دیدگاه دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار مشاهده می‌شود که این رابطه برابر با ضریب همبستگی ۰,۸۳۹ و سطح معنی‌داری ۰,۰۰۰ است؛ بنابراین فرضیه اول تأیید گردیده است به عبارت دیگر از دیدگاه دانشجویان با افزایش خلاقیت طراحی واحد یادگیری، مهارت‌آفرینی نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه دوم: بین اعتمادبه‌نفس طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی از نظر دانشجویان رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار وجود دارد

ملاحظه می‌شود بین اعتمادبه‌نفس با مهارت‌آفرینی از دیدگاه دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار مشاهده می‌شود که این رابطه برابر با ضریب همبستگی ۰,۷۳۳ و سطح معنی‌داری ۰,۰۰۲ است؛ بنابراین فرضیه دوم تأیید گردیده است به عبارت دیگر از دیدگاه دانشجویان با افزایش اعتمادبه‌نفس طراحی واحد یادگیری، مهارت‌آفرینی افزایش می‌یابد.

فرضیه سوم: بین پذیرش ریسک و خطر طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی از نظر دانشجویان رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار وجود دارد.

ملاحظه می‌شود بین پذیرش ریسک و خطر با مهارت‌آفرینی از دیدگاه دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار مشاهده می‌شود که این رابطه برابر با ضریب همبستگی ۰,۸۳۸ و سطح معنی‌داری ۰,۰۰۰ است؛ بنابراین فرضیه سوم تأیید گردیده است به عبارت دیگر از دیدگاه دانشجویان با افزایش پذیرش ریسک و خطر طراحی واحد یادگیری، مهارت‌آفرینی افزایش می‌یابد.

فرضیه چهارم: بین انعطاف‌پذیری طراحی واحد یادگیری و مهارت‌آفرینی از نظر دانشجویان رشته آموزش زبان عربی دانشگاه فرهنگیان رابطه معنادار وجود دارد.

ملاحظه می‌شود بین انعطاف‌پذیری با مهارت‌آفرینی از دیدگاه دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار مشاهده می‌شود که این رابطه برابر با ضریب همبستگی ۰,۷۳۱ و سطح معنی‌داری ۰,۰۰۲ است؛ بنابراین فرضیه چهارم تأیید گردیده است به عبارت دیگر از دیدگاه دانشجویان با افزایش انعطاف‌پذیری طراحی واحد یادگیری، مهارت‌آفرینی افزایش می‌یابد.

منابع

- آرگون. عباس (۱۳۷۷). بررسی عوامل انسانی مؤثر بر اشاعه نوآوری و خلاقیت. دانشگاه تهران
- آقایی فیشانی. تیمور (۱۳۷۷). خلاقیت و نوآوری در انسانها و سازمانها. انتشارات ترمه
- داریانی، محمود (۱۳۸۰). کارآفرینی تعاریف، نظریات و الگوها، انتشارات پردیس
- سالازار -میلتو و تیونگ (۱۳۸۰). مقدمه‌ای بر کارآفرینی. ترجمه سیامک نطق. انتشارات کوهسار
- علیاری. محمد (۱۳۸۴). کارآفرینی در سازمان‌های دولتی. انتشارات دانشگاه تهران
- Andriopoulos, C. (۲۰۰۱). Determinants of organizational creativity: a literature review. *Management Decision*, ۳۹(۱۰), ۸۳۴-۸۴۱. doi: ۱۰,۱۱۰۸/۰۰۲۵۱۷۴۰۱۱۰۴۰۲۳۲۸
- Bersin, J. McDowell, T. Rahnama, A. & Van Durme, Y. (۲۰۱۸). The organization of the future: Arriving now.
- Brown, D. Melian, V. Solow, M. Chheng, S. & Parker, K. (۲۰۱۵). Culture and engagement.
- Cacciattolo, K. (۲۰۱۴). UNDERSTANDING ORGANISATIONAL CULTURES. *European Scientific Journal*, ۲(۱۸۵۷ - ۷۸۸۱), ۱-۷. doi: <http://dx.doi.org/۱۰,۱۹۰۴۴/esj.۲۰۱۴.۷۱۰۱۰۱۰p٪۲op>
- Cameron, K. S. (۲۰۰۸). A process for changing organizational culture. Retrieved ۱۱ ۲, ۲۰۱۸, from <http://competingvalues.com/competingvalues.com/wp-content/uploads/۲۰۰۹/۰۷/a-process-for-changing-organizational-culture.pdf>
- Cui, X. & Hu, J. (۲۰۱۲). A Literature Review on Organization Culture and Corporate Performance. *International Journal of Business Administration*, ۲(۲), ۲۰-۲۱. doi: ۱۰,۵۴۳۰/ijba.۷۳n۲p۲
- Ivancevich, J M, Konopaske, R and Matteson, M T (۲۰۰۸). *Organizational Behavior and Management*, ۸th end, McGraw-Hill/Irwin, New York
- Moghimi, M. (۲۰۰۴). *Entrepreneurship in governmental organization*. Tehran University entrepreneurship center publication. Tehran. ۱st ed. (P.۲۰۷). (In Farsi). <https://literature.ut.ac.ir/arabic-lan>